

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Методологія та інструментарій наукових
досліджень в економіці»

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень, ступінь доктора філософії
Код і найменування спеціальності	051 Економіка
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-наукова програма «Економіка»
Курс, семестр	Денна форма: 1, 2 курс, 2, 3 семестр Заочна форма: 1, 2 курс, 2, 4 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю	Кількість кредитів – 8, Загальна кількість годин – 240, із яких: <i>денна форма:</i> Лекції – 44 год. (22/22), семінарські/практичні – 36 год. (18/18) <i>заочна форма:</i> лекцій – 22 год. (14/8), семінарські/практичні – 20 год. (10/10) Форма семестрового контролю – залік/екзамен.
Мова викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій, Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин
Контактні дані розробника	<i>Викладач:</i> Макаренко П. М., д.е.н., професор, професор кафедри економіки та міжнародних економічних відносин. <i>E-mail:</i> petro.makarenko@pdau.edu.ua сторінка викладача на сайті ПДАУ: https://www.pdau.edu.ua/people/makarenko-petro-mykolayovych
МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ	
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	«Сучасні інформаційні технології в науковій діяльності»; «Філософія науки»; «Англійська мова академічного спрямування»
Компетентності	<i>загальні:</i> ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК05. Здатність розв'язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності. <i>спеціальні (фахові):</i> ФК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей. ФК02. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами. ФК05. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень, у тому числі з питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

	<p>ФК07. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні наукові проекти в економіці та дотичні до неї міждисциплінарні підходи, проявляти лідерство та відповідальність при їх реалізації; комерціалізувати результати наукових досліджень та забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності.</p>
<p>Програмні результати навчання</p>	<p>ПРН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку.</p> <p>ПРН02. Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації.</p> <p>ПРН08. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження у сфері економіки та з дотичних міждисциплінарних напрямів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.</p>
<p>РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)</p>	
<p>Вивчення навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувачів вищої освіти низки соціальних навичок: комунікабельність/ уміння комунікувати; критичне мислення; брати на себе відповідальність і уміння приймати рішення; організаторські вміння; тайм-менеджмент; працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером; діяти соціально відповідально та свідомо; діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p>	
<p>МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ</p>	
<p>Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів ступеня доктора філософії набувати навичок дослідника, розширювати теоретичний кругозір, примножувати й оновлювати знання, уміти ставити наукові завдання, планувати їх виконання, організовувати збір та обробку інформації, а також створювати умови для генерування нових ідей та їх практичної реалізації в ході наукових досліджень з економіки і написання дисертаційної роботи, підготовки статей, доповідей тощо.</p>	
<p>ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ</p>	
<p>а) на другий семестр першого року навчання денної/заочної форми здобуття освіти</p> <p>Тема 1. Основні поняття про науку «Економіка» та економічні дослідження.</p> <p>Тема 2. Особливості методології дослідження економічних процесів і явищ.</p> <p>Тема 3. Планування та організація проведення економічних досліджень.</p> <p>Тема 4. Методи емпіричного дослідження та збору початкових даних в економіці.</p> <p>Тема 5. Економіко-статистичні методи наукового дослідження в економіці.</p> <p>Тема 6. Монографічний і нормативний методи наукового дослідження в економіці.</p> <p>Тема 7. Розрахунково-конструктивний і метод економічного дослідження.</p> <p>б) на третій семестр другого року навчання денної форми здобуття освіти / четвертий семестр другого року навчання заочної форми здобуття освіти</p> <p>Тема 8. Методика стратегічного аналізу</p> <p>Тема 9. Методичний апарат діагностики і прогнозування в дослідженні економічних процесів і явищ</p> <p>Тема 10. Інформаційне забезпечення економічного дослідження та аспекти вірогідності ефективності інформації</p> <p>Тема 11. Характер і структура дисертаційного дослідження з економіки та змістовне поповнення його вступу</p> <p>Тема 12. Процес підготовки розділів основної частини і висновків дисертації доктора філософії з економіки</p>	

Тема 13. Оформлення наукових робіт з економіки

Тема 14. Оцінка ефективності наукового економічного дослідження

Тема 15. Апробація, впровадження та презентація наукового дослідження з економіки

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- за джерелом знань:

МН 1 – словесні методи: лекція; розповідь-пояснення;

МН 2 – наочні методи: демонстрування; спостереження;

МН 3 – практичні методи: практичні роботи, робота з навчально-методичною літературою: підготовка реферату (доповіді);

- за ступенем керівництва:

МНСР 1 – методи самостійної роботи вдома: усні та письмові домашні завдання; завдання самостійної роботи;

МНСР 2 – робота під керівництвом викладача: самостійна робота; розв'язування задач; виконання практичних завдань.

Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності

МСМ 1 – методи формування пізнавальних інтересів: навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації;

МСМ 2 – методи стимулювання і мотивації обов'язку і відповідальності: роз'яснення мети навчального предмета; оперативний контроль; вказування на недоліки, зауваження

Інноваційні методи навчання:

МНІЗ – інтерактивні методи: дискусії, диспути; мозковий штурм

МНІ 4 – комп'ютерні і мультимедійні методи – дистанційне навчання

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

**Схема нарахування балів,
шкала оцінювання результатів
навчання**

Наведені в Додатку до Силабусу

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

**– щодо термінів виконання та
перескладання**

усі завдання, передбачені робочою програмою вивчення навчальної дисципліни, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо студент відсутній з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача. Виконання завдань з порушенням термінів без поважних причин оцінюється на 25 % нижче за одержаний бал. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни студент видаляється з заняття й отримує 0 балів.

**– щодо академічної
добросесності**

здобувач вищої освіти повинен дотримуватися Кодексу академічної добросесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної добросесності здобувачами вищої освіти передбачає самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерел інформації. Під час роботи над завданням не допустимо порушення академічної добросесності: при використанні Інтернет-ресурсів та інших джерел інформації студент повинен вказати використане джерело. Всі локальні нормативно-правові документи щодо

	академічної доброчесності наведені на сторінці Академічна доброчесність: https://www.pdau.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist .
– ЩОДО ВІДВІДУВАННЯ ЗАНЯТЬ	Навчання здобувачів вищої освіти, що передбачає проведення навчальних занять згідно розкладу упродовж навчального року передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі. Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача в АСУ ПДАУ
– ЩОДО ЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ/НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ	на здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального/інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету
– ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ	після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач вищої освіти має правом звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставою для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та /або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Бхаттачарджи А., Ситник Н. Методологія та організація наукових досліджень: дослідження в соціально-економічних науках : навч. посіб. А., – 2-ге вид., перероб. і доп. – Київ: НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2022. 173 с.
2. Мальська М, Паньків Н. Основи наукових досліджень : навчальний посібник Львів : Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 226 с.
3. Пушкар О. І. Методологія та організація наукових досліджень [Електронний ресурс] : навч. посіб Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 866 с.
4. Дороніна М.С., КузимМ.О., Хаустова В.Є. Методологія і технологія наукових досліджень. Економічні науки (у схемах, визначеннях, прикладах): навч. посіб. Харків: ФОП Лібуркіна Л. М., 2022. 56 с.
5. Євтушенко М., Житняк М. Методологія та організація наукових досліджень: підручник. Київ, 2019. 350 с.

Допоміжні

6. Партико, З. В. Основи наукових досліджень: підготовка дисертації навч. посібник 2-ге вид., перероб. і доповн. Київ : Ліра-К, 2018. 232 с.
7. Костюкевич В.М. Основи науково-дослідної роботи магістрів та аспірантів у вищих навчальних закладах. Київ: КНТ, 2018. 554 с.
8. Комар Ю.М., Попов О.І., Комар В.Ю Основи наукових Київ: Ліра К, 2018. 182с.
9. Дороніна М. С. Технологія соціально-економічних наукових досліджень (схеми, визначення, приклади): Харків: Видан. Дім «ІНЖЕК» 2017. 117 с.

10. Kyzym M. O., Doronina M. S. Terminological provision and paradigm of research of the tracking Ukraine's trap. Часопис економічних реформ. 2021. № 3 (43). С. 22–35.
11. Doronin A., Doronina M., Mykhailenko D. Humanization of economic science, human beings and production organization: problems and prospects. Часопис економічних реформ. 2021. № 3 (23). С. 6–15.
12. Khaustova V. Y., Doronin A. V., Doronina M. S. Cognitive Resources of New Economy. Problems of Economy. 2021. Vol. 3 (49). P. 124–131.
13. Книжкова палата України ДСТУ 8302: 2015 Бібліографічне посилання загальні положення та правила складання. Київ. ДП «Укр НДНЦ». 2016. 20 с.
14. Палеха Ю.І., Леміш Н.О. Основи науково-дослідної роботи Київ: Ліра-К, 2017. — 336 с
15. Закон України «Про наукову і науко-технічну діяльність» відомості верховної ради, 1992 №12 ст. 165 (із змінами і доповненнями)
16. Левченко О. Науковий стиль: культура мовлення. Львів: Львівська політехніка, 2012. 204 с.

Інформаційні ресурси

17. Постанова Кабінету Міністрів України Про проведення експерименту з присудження ступеню доктора філософії від 6 березня 2019 року №167
18. Переосмислення економіки, як науки [Економічний ресурс]-Режим доступу: www.kmbs.kiev.ua/studio.
19. Державний комітет статистики України [online]/ Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
20. Державний комітет статистики України [online]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>
21. Rada.gov.ua, (1993). Про авторське право і суміжні права [online]. Київ. Україна. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
22. Rada.gov.ua, (2014). Про вищу освіту [online]. Київ. Україна. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/1556-18>
23. Rada.gov.ua, (1993). Про охорону прав на винаходи і корисні моделі освіти [online]. Київ. Україна. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12>
23. Rada.gov.ua, (2013) Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів [online]. Київ. Україна. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/567-2013-%D0%BF#Text>
24. Rada.gov.ua, (2015). Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти [online]. Київ. Україна. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF#Text>
25. Rada.gov.ua, (2016). Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) [online]. Київ. Україна. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>
26. Mon.gov.ua, (2008). Про затвердження Порядку державної реєстрації та обліку відкритих науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт і дисертацій [online]. Київ. Україна. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0312-09#Text>
27. Mon.gov.ua, (2011). Про затвердження Переліку наукових спеціальностей [online]. Київ. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1133-11#Text>
28. Mon.gov.ua, (2016). Про затвердження Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам [online]. Київ. Україна. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0183-16#Text>
29. Mon.gov.ua, (2017). Про затвердження Вимог до оформлення дисертації [online]. Київ. Україна. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17/print1485260627028673>
30. Mon.gov.ua, (2021). Про затвердження професійного стандарту на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти» [online]. Київ. Україна. Available at: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-standart-na-grupu-profesijvikladachi-zakladiv-vishoyi-osviti>

Реквізити затвердження

Затверджено на засіданні кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, протокол № 1 від 3 вересня 2024 року.

Додаток до силабусу

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
Денна форма
1-й курс (залік)

Назва теми	Форма контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	аудиторної роботи		самостійної роботи			
	виконання практичних і семінарських завдань	опитування	із розв'язанням			
			завдань традиційним способом	за Windows додатком statistica 12	тестів	
Тема 1. Основні поняття про науку «Економіка» та економічні дослідження.	6	3	-	-		9
Тема 2. Особливості методології дослідження економічних процесів і явищ.						
Тема 3. Складання плану дисертації доктора філософії з економіки	6	3	-	-		9
Тема 4. Вибірковий метод спостереження	6	3	2	-		11
Тема 5. Зведення і групування статистичних даних	6	3		3		12
Тема 5. Статистичні показники економіко-статистичних методів	6	3	2	3		14
Тема 6. Рейтингова оцінка досліджуваної ознаки	6	3	-	-		9
Тема 6. Оцінювання диференціації, концентрації та спеціалізації досліджуваної ознаки	6	3	2	-		11
Тема 7. Аналіз інтенсивності та вирівнювання динаміки досліджуваної ознаки	6	3	2	3		14
Тестування					11	11
Всього, балів	48	24	8	9	11	100

Допуск здобувачів до атестації у формі екзамену здійснюється при поточній оцінці виконаних практичних та семінарських занять, самостійної роботи з розв'язання завдань та онлайн тестів. Мінімальна кількість балів допуску до екзамену – 59. Максимальна оцінка допуску може досягти 80 балів. На екзамен відводиться 20 балів.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
Денна форма
2-й курс (екзамен)

Назва теми	Форма контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Іспит	Разом
	аудиторної роботи		самостійної роботи			
	виконання вправ	опитування	розв'язання			
			задач	онлайн тестів		
Тема 8. Методика стратегічного аналізу	6	3	2	-		11
Тема 8.1. Портфельний аналіз за метричними моделями						
Тема 8.2. Інвестиційний аналіз	6	3	2	-		11
Тема 9. Методичний апарат діагностики і прогнозування в дослідженні економічних	6	3	-	-		9

процесів і явищ. Тема 9.1. Оцінка конкурентного середовища підприємства						
Тема 9.2. Діагностика конкурентоспроможності підприємства	6	3	2	-		11
Тема 9.3. Діагностика конкурентоспроможності продукції	6	3	-	-		9
Тема 14. Оцінка ефективності наукового економічного дослідження	6	3	2	-		11
Тема 15. Апробація, впровадження та презентація наукового дослідження з економіки.	6	3	-	-		9
Тестування				9		9
Іспит					20	20
Разом за третій семестр, балів	42	21	8	9	20	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
Заочна форма
1-й курс (залік)

Назва теми	Форма контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	аудиторної роботи		самостійної роботи		
	виконання практичних завдань	опитування	із розв'язанням		
			завдань традицій-ним спо-собом	тестів	
Тема 1. Основні поняття про науку «Економіка» та економічні дослідження.					
Тема 2. Особливості методології дослідження економічних процесів і явищ.					
Тема 3. Складання плану дисертації доктора філософії з економіки	8	3	-		11
Тема 4. Вибірковий метод спостереження	8	3	3		14
Тема 5. Зведення і групування статистичних даних	8	3			11
Тема 5. Статистичні показники економіко-статистичних методів	8	3	3		14
Тема 6. Рейтингова оцінка досліджуваної ознаки	8	3	-		11
Тема 6. Оцінювання диференціації, концентрації та спеціалізації досліджуваної ознаки	8	3	3		14
Тема 7. Аналіз інтенсивності та вирівнювання динаміки досліджуваної ознаки	8	3	3		14
Тестування				11	11
Всього, балів	56	21	12	11	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Заочна форма

2-й курс (екзамен)

Назва теми	Форма контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Іспит	Разом
	аудиторної роботи		контрольна робота		
	виконання практичних завдань	опитування			
Тема 8. Методика стратегічного аналізу Тема 8.1. Портфельний аналіз за метричними моделями	8	3			11
Тема 8.2. Інвестиційний аналіз					
Тема 9. Методичний апарат діагностики і прогнозування в дослідженні економічних процесів і явищ. Тема 9.1. Оцінка конкурентного середовища підприємства	8	3			
Тема 9.2. Діагностика конкурентоспроможності підприємства					
Тема 9.3. Діагностика конкурентоспроможності продукції					
Тема 14. Оцінка ефективності наукового економічного дослідження	8	3			11
Тема 15. Апробація, впровадження та презентація наукового дослідження з економіки.	8				8
Контрольна робота			31		31
Іспит				20	20
Усього за навчальний курс	40	9	31	20	100

Шкала та критерії оцінювання виконання вправ на практичних заняттях

денна/заочна форма навчання

Кількість балів денна/заочна	Критерії оцінювання
6/8	здобувач Phd освіти в повному обсязі володіє матеріалом, правильно вирішив усі завдання. Відповідь характеризує уміння виявляти та розв'язувати проблему, інтегрувати знання, повністю відображає визначені результати навчання;
5/7	здобувач Phd освіти достатньо володіє матеріалом, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому окремі несуттєві неточності та помилки. Правильно вирішив більшість завдань та демонструє досягнення більшої частини запланованих результатів навчання;
4/5-6	здобувач Phd освіти в цілому володіє матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину завдань та демонструє досягнення половини запланованих результатів навчання;
3/3-4	здобувач Phd освіти не в повному обсязі володіє матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість завдань частково забезпечивши відображення запланованих результатів навчання;
1-2/1-2	здобувач Phd освіти частково володіє матеріалом, але не в змозі викласти зміст основних показників і висновків, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі завдання, частково забезпечивши відображення запланованих результатів навчання;
0	здобувач Phd освіти не володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст основних показників, не вирішив запропонованих завдань, що не дає можливості оцінити формування компетентностей та досягнення програмних результатів.

**Шкала та критерії виконання завдань семінарського заняття
денна форма навчання**

Кількість балів	Критерії оцінювання
5-6	здобувач активно працював на семінарських заняттях. Реферат семінару конкретний та охоплює вирішення поставлених питань теми. Правильно оформлені посилання на інших авторів, наведені літературні джерела (3-5), що опубліковані за останні роки. Може пояснити зміст та вміє використовувати здобуті знання у власних дисертаційних дослідженнях;
3-4	здобувач одержує якщо питання плану семінарського заняття опрацьованні всі та подані в рефераті, але підготовлений матеріал допускає формаїзм викладу та неуміння користуватися думками чи оформляти запозичення інших авторів. Презентація відсутня;
1-2	здобувач одержує якщо опрацьовано 2/3 запланованих питань семінарського заняття. Реферат семінару не охоплює виклад всіх питань та розкриває план в повному обсязі, має не оформлені відповідним чином запозичення інших науковців. Літературні джерела застарілі. В рефераті бракує власні спостереження, думки, або дискусійні питання. Презентація відсутня. В цілому володіє навчальним матеріалом, але не може чітко орієнтуватись при поясненні ходу виконання завдань;
0 балів	здобувач одержує за не підготовлений реферат на семінарські заняття.

**Шкала та критерії оцінювання опитування
денна/заочна форма навчання**

Кількість балів денна/заочна	Критерії оцінювання
3	відповідні правильні, обґрунтовані, здобувач вищої освіти добре володіє матеріалом, який розглядається, відповідь характеризує уміння виявляти та розв'язувати проблему, інтегрувати знання та повністю відображає визначені результати навчання;
2	здобувач Phd освіти в цілому орієнтується у проблемі, яка розглядається, відповіді містять певні помилки та неточності, та частково відображають визначені результати навчання;
1	здобувач вищої освіти в цілому орієнтується у проблемі, яка розглядається, але відповіді поверхові та містять багато помилок або неточностей;
0	здобувач вищої освіти не готовий до відповіді або відповіді невірні та не відображають визначені результати навчання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів

**Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи (із розв'язування завдань традиційним способом; розв'язування задач)
денна/заочна форма навчання**

Кількість балів денна/заочна	Критерії оцінювання
2/2-3	здобувач вищої освіти виконав вірно 80 % і більше заявлених завдань самостійної роботи. Показав всебічні, систематичні. Глибокі знання матеріалу теми, до якої відноситься дане завдання. Задачі вирішені без помилок, послідовно, описана кожна дія та зроблено загальний висновок. Що свідчить про набуті знання та навички освоєння теоретичного та практичного матеріалу в аудиторії, що дає можливість зробити висновки про належний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання
1	здобувач вищої освіти виконав вірно 50 - 79 % усіх заявлених завдань самостійної роботи. При рішенні задач зроблено помилки в математичних розрахунках. Задачі вирішені без помилок, що свідчить про задовільний рівень набутих знань й навички набуті в ході освоєння дисципліни, що дає можливість зробити висновки про задовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання
0	здобувач вищої освіти не володіє матеріалом і не виконав до 50 % завдань, що свідчить про відсутність теоретичної та практичної підготовки матеріалу курсу, виявлено суттєві труднощі та здійснено принципові помилки при рішенні задач, що дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання

**Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи (із використанням Windows-додатку Statistica 12)
денна/заочна форма навчання**

Кількість балів денна/заочна	Критерії оцінювання
3	завдання виконано на високому науковому рівні; обґрунтовано вибір економіко-статистичних методів; коректно використано інструментарій Statistica 12; результати статистично перевірені (за потреби – оцінка значущості, адекватності моделі); здійснено ґрунтовну економічну інтерпретацію з урахуванням методології наукового дослідження
2	коректно застосовано відповідні статистичні методи в середовищі Statistica 12; результати представлені у вигляді таблиць/графіків; здійснено базову економічну інтерпретацію
1	проведено базові операції в програмі, однак допущено помилки у виборі статистичних процедур або інтерпретації результатів; аналіз поверхневий
0	завдання не виконано або відсутні результати обробки даних у програмному середовищі; грубі помилки у виборі методів аналізу

Шкала та критерії оцінювання тестів

Відповідно до кількості правильних відповідей на заданий тест нараховується балів:

**1-й курс (тест має 110 завдань)
денна/заочна форма навчання**

Шкала переведення правильних відповідей у бали:

Кількість правильних відповідей	Оцінка, балів
10 – 19	1
20 – 29	2
30 – 39	3
40 – 49	4
50 – 59	5
60 – 69	6
70 – 79	7
80 – 89	8
90 – 99	9
100 – 109	10
110	11

**2-й курс 3-й семестр (тест має 90 завдань)
денна форма навчання**

Кількість правильних відповідей	Оцінка, балів
0 – 9	0
10 – 19	1
20 – 29	2
30 – 39	3
40 – 49	4
50 – 59	5
60 – 69	6
70 – 79	7
80 – 89	8
90	9

Шкала та критерії оцінювання контрольної роботи заочної форми навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання
21-31	Контрольна робота повністю відповідає програмі навчальної дисципліни за змістом, логікою викладу та структурою. Тема розкрита комплексно й системно, продемонстровано глибоке розуміння теоретичних положень і концептуальних підходів. Здобувач виявляє критичний та/або креативний підхід до дослідження обраної

Кількість балів	Критерії оцінювання
	теми, здійснює аналіз позицій авторів, формулює власні аргументовані висновки та узагальнення. Робота засвідчує високий рівень сформованості фахових і загальнонаукових компетентностей, здатність до самостійного наукового мислення, інтерпретації та міждисциплінарного аналізу. Оформлення відповідає встановленим вимогам, дотримано академічної доброчесності, посилання й список використаних джерел подано коректно
11-20	Контрольна робота загалом відповідає програмі навчальної дисципліни, однак окремі питання розкрито неповно або недостатньо глибоко. Простежуються елементи аналітичного та критичного осмислення матеріалу, проте власна позиція здобувача потребує більшої аргументованості. Рівень сформованості компетентностей є достатнім для досягнення програмних результатів навчання, однак наявні окремі неточності в аргументації, логіці викладу або висновках. Можливі незначні порушення вимог до оформлення чи поодинокі мовностилістичні помилки, що не впливають суттєво на загальну якість роботи.
0-10	Контрольна робота частково або повністю не відповідає програмі навчальної дисципліни; тема розкрита фрагментарно чи поверхово. Переважає описовий характер викладу без належного аналізу та критичного осмислення; власні висновки відсутні або необґрунтовані. Здобувач демонструє недостатній рівень сформованості компетентностей і досягнення результатів навчання. Робота має суттєві недоліки в структурі та оформленні, можливі порушення вимог академічної доброчесності

Шкала та критерії оцінювання знань аспірантів за освітньо-науковою програмою «Економіка» на етапі іспит складається з 2-х теоретичних питань і 1-ї практичної ситуації чи завдання.

Шкала та критерії оцінювання екзамену (іспиту)

Вид завдання	Кількість балів	Критерії оцінювання
Теоретичне (2 питання)	0	Несвідоме, механічне відтворення матеріалу зі значними помилками та прогалинами; судження необґрунтовані; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь містить стилістичні та граматичні помилки.
	1-2	Свідоме відтворення матеріалу з незначними помилками; дещо порушено логічність та послідовність викладу; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь стилістично правильна, містить незначні граматичні помилки. Здобувач вищої освіти демонструє часткове володіння програмними результатами навчання
	3-4	Свідоме і повне відтворення матеріалу з деякими неточностями у другорядному матеріалі; виклад матеріалу достатньо обґрунтований, дещо порушено послідовність викладу. Відповідь стилістично та граматично правильна.
	5	Виклад матеріалу глибоко обґрунтований, логічний, переконливий. Відповідь містить власні приклади, що свідчить про творче застосування матеріалу. Відповідь стилістично та граматично правильна. Здобувач вищої освіти демонструє володіння програмними результатами навчання.
Максимальна кількість балів	10 балів	
Практичне завдання, вправи, ситуації, задачі, тести	0-2	Є помилки у кількісному аналізі результатів дослідження
	3-6	Кількісна обробка результатів виконана правильно та за усіма показниками. Якісний аналіз показників поверховий. Зроблено інтерпретацію результатів. Інтерпретація містить узагальнену характеристику досліджуваного явища. Є загальні рекомендації щодо проведення корекційної роботи. У роботі є незначні стилістичні та граматичні помилки.
	7-8	Кількісна обробка результатів виконана правильно та за усіма показниками. Зроблено якісний аналіз усіх показників. Зроблено інтерпретацію результатів. Інтерпретація містить узагальнену характеристику досліджуваного явища, зазначаються типологічні особливості. Рекомендації конкретизовані відносно одержаних результатів. Робота написана стилістично та граматично правильно з використанням професійних термінів.
	9-10	Кількісна обробка результатів виконана правильно та за усіма показниками.

Вид завдання	Кількість балів	Критерії оцінювання
		Зроблено якісний аналіз усіх показників. Аналіз детальний та послідовний. Зроблено інтерпретацію результатів. Інтерпретація містить узагальнену характеристику досліджуваного явища, описуються можливі причини такого результату, зазначаються типологічні особливості. Рекомендації конкретизовані відносно одержаних результатів. Наведено приклади конкретних технік або завдань, які можуть бути використані. Робота написана стилістично та граматично правильно з використанням професійних термінів.
Максимальна кількість балів	10 балів	
Всього	20 балів	